

NOTITIE MBVB

Onderwerp:
Notitie paviljoen MBVB

Van: Jorden Hagenbeek (redactie)
E-mail: hagenbeek@boijmans.nl

Datum: 28 september 2021
Kenmerk: n.t.b.

Notitie

Het Henket paviljoen is gebouwd begin jaren negentig voor een tweeledig doel: het tonen van de schenking van het echtpaar H.J.E. Van Beuningen-de Vriese en het uitbreiden van de zaalcapaciteit voor de vormgevingscollectie van het museum.

Het Henket paviljoen is gebouwd op kosten van de gemeente gesteund door particuliere giften. Er is een gespecialiseerd conservator voor de verzameling benoemd. In het souterrain van het paviljoen is een vaste opstelling gemaakt met de verzameling Van Beuningen-de Vriese. In dat deel van het paviljoen was ook ruimte voor kantoren van de afdeling toegepaste kunst en design. De ruime daglichtzaal met uitzicht over de museumtuin is al bij de opening in gebruik genomen als tentoonstellingszaal voor design en voor wisselende tentoonstellingen. Beide niveaus werden verbonden via een grote glazen vitrine, de "sky-scraper".

De keuze van hoofddirecteur Wim Crouwel destijds was om verzamelingen van het museum gescheiden te tonen, en teams apart van elkaar te laten werken. Dit concept raakte daarna, begin jaren 2000, echter in onbruik. Oude meesters, beeldende toegepaste kunst, het gebruiksvoorwerp en de archeologische vondsten werden niet meer als gescheiden deelverzamelingen beschouwd maar als een geheel, waartussen de schotten en muren geslecht werden. Het museum presenteerde zich niet meer als eilandenstaat, maar als een gebouw waarin alle deelcollecties overal konden worden getoond en gecombineerd. Het museum werd daarmee dynamischer en drukker, de vaste verzamelingen raakten net als de blockbusters van Boijmans populair bij het grote publiek.

De zaal met uitzicht over de tuin van het Henket paviljoen verbouwde men in 2003 tot restaurant, de kantoorfuncties werden keukens (de medewerkers gingen naar de nieuwe kantoorruimte van Robbrecht en Daem met een ingang aan de Westersingel). Deze veranderingen stonden niet op zich. Er was behoefte aan een groter restaurant. Het aanvankelijke gebruik als tentoonstellingszaal kende beperkingen, doordat deze lastig in te richten was, maar ook door de overvloedige lichtinval en moeilijk te regelen klimaat, en bleek slechts geschikt voor "ongevoelige" collectie. Bovendien, het paviljoen was moeilijk te vinden. Het was er vaak (te) stil. Slechts een fractie van het bezoek wist de weg ernaartoe te vinden. Dat gold natuurlijk ook voor het bezoek aan de Van Beuningen de Vriese collectie in het souterrain.

Een euvel dat ook het restaurant hinderde: men kon er mooi zitten áls je het wist te vinden. Slechts zo'n 50% van het bezoek maakte er gebruik van. Lastig bleken de lange aanvoerlijnen tussen de keukens en restaurantvloer. De bevoorrading over het Melkkoppad verliep moeizaam, een toiletfunctie ontbrak (het kunstwerk van Joep van Lieshout bood soelaas maar men moest wel wat moed hebben om daar gebruik van te maken). Om het paviljoen 's-avonds te kunnen bereiken (denk aan verhuringen en evenementen) moest het hele museum bewaakt en open blijven, duur in de exploitatie. Horecahygiëne handhaven was er door de gesloten beperkingen arbeidsintensief. Bezoekers die vanuit het paviljoen naar de tuin wilden konden alleen via een noodtrap naar buiten, drankjes meenemen was een hele toer. Bezoekers met een beperking konden helemaal niet vanuit het Henket Paviljoen naar de tuin.

Meer dan hinderlijk is dat het souterrain van het Henketpaviljoen met enige regelmaat wateroverlast ondervindt. Als (ca. 1x per 2 á 3 jaar) de vijver overstroomt staan er centimeters, soms decimeters water. De brandweer komt er dan aan te pas om te pompen. Noodontzuimingen van de Van Beuningen de Vriese collectie volgen standaard omdat alle voorwerpen van metaal oxidatie en aanslag vertonen. Het is in de afgelopen (lange) periode helaas niet gelukt om deze waterproblematiek op te lossen (wat overigens niet per se betekent dat het onmogelijk is). Verder trekt het paviljoen door zijn excentrische ligging en materialisatie ongenood bezoek aan, en was inbraakgevoelig. In de afgelopen tien jaar is er regelmatig ingebroken.

Vanwege het risico op wateroverlast, de beveiligingsproblematiek en vanwege de hoeveelheid licht/lux, is het paviljoen in feite ongeschikt voor het onderbrengen en presenteren van de collectie. Ook het onderbrengen van (de meeste) collectie van het Kenniscentrum gaat om deze redenen niet. Dat betekent dat er een andere functie in het paviljoen moet worden ondergebracht indien het moet blijven staan. Daarbij verdient het de voorkeur om de vaste verbinding met het Van der Steurgebouw op te heffen zodat het apart geëxploiteerd kan worden, de klimaat- en veiligheidsschil van Van der Steur kan worden verbeterd en niet meer op de exploitatie van MBVB drukt. Het dient hiertoe een eigen ingang te krijgen, en wellicht een toegang tot het (te vergroenen) dak. Een nieuwe functie moet zijn afgestemd op de kwaliteiten en mogelijkheden van het gebouw (licht, klimaat, water- en beveiligingsproblematiek) en de mogelijkheden tot bevoorrading (via het Melkkoppad). Voor de functie van kantoor voor MBVB wordt de locatie te prominent geacht. Een Educatiecentrum is eventueel denkbaar, zij het niet als onderdeel van de museale route. Voor het begeleiden en opvangen van schoolkinderen worden elders in het gebouw faciliteiten gemaakt.

Mede gebaseerd op het voorgaande, wordt in de plannen van Mecanoo de oorspronkelijk door Van der Steur ontworpen kwaliteit van gebouw en tuin opnieuw gewaardeerd, met in het bijzonder de hoofdas en zichtlijn vanuit het Van der Steurgebouw via de museumtuin en -park en uitkomende op de naald van het G.J. de Jonghmonument. De daaronder liggende visie is dat een gewenste samenhang en verbinding tussen de verschillende gebouwen/ bouwdelen van het museum kan worden gerealiseerd door middel van een open ruimte/ tuin met waterpartijen in het midden waar activiteiten plaatsvinden. In die visie is dan letterlijk en opnieuw sprake van visueel contact tussen de diverse bouwdelen op begane grondniveau, hetgeen aansluit bij de oorspronkelijke visie van Van der Steur. Bij het herstellen van die visie staat het paviljoen – helaas – in de weg.

Om deze redenen, maar ook vanwege de beperkte bruikbaarheid ervan in de toekomst, heeft het museum geen bezwaar tegen het amoveren van het Henket paviljoen.

Hoewel zij pleiten voor behoud van het paviljoen, is met de erven van het echtpaar H.J.E van Beuningen-de Vriese afgesproken dat de architectuur van het museum kan gaan veranderen, maar dat de omgang met de collectie en de vaste presentatie ervan daar niet onder zal lijden. Deze afspraken zijn hen ook schriftelijk van onze zijde en van gemeentezijde bevestigd. Aan Mecanoo architecten is gevraagd rekening te houden met een nieuwe plek waar de collectie pre-industriële gebruiksvoorwerpen van het echtpaar Van Beuningen-de Vriese te zien zal zijn.

- einde notitie -